

pítési kampány közutainkon is nyomot hagyott. Az első kivitelű fásítás és a pótlás ki-  
zárólag nemesnyárból került ki. Az ötvenes évek vége felé a juharkorszak kezdődött.  
Ez még sok erdőgazdaság területén jelenleg is tart. Ma azonban már a hárs-korban  
élünk. Az ez év januárjától bevezetett új technológiai rendszer nagyobb ellenőrzést biz-  
tosít a közútfásítás tervezésében, valamint a terv szerinti kivitelezés átvételénél. Ennek  
eredménye az lesz, hogy csak olyan terveket hagyunk jóvá, amelyek a változatos fafaj-  
ták alkalmazásánál a ligetes fásítás irányelveit kielégítik. A jóváhagyott tervtől eltérő  
kivitelezést nem fogjuk átvenni.

Az új gazdasági mechanizmus küszöbén felmerült sokakban a kérdés, hogy szük-  
ség van-e a közútfásításra? Erre egyértelműen csak igennel lehet válaszolnunk. Nem  
szabad olyan szemszögből vizsgálni a kérdést, hogy egy esztendő alatt mennyi forint  
hasznot eredményez, hanem a közvetett hasznot kell nézni, amit forintban kifejezni  
nem is lehet. Csak Amerikában él az a nézet, hogy annyit ér egy ember élete, amennyire  
biztosították. A balesetmentes közlekedés érdekében nekünk minden lehető eszközt meg  
kell ragadnunk.

Szorosan a közútfásítás kérdéséhez kapcsolódik a hóvédő erdősávok telepítése is.  
A közúti szolgálat egyik feladata, hogy az utak forgalmát minden időben megfelelően  
biztosítsa. A téli forgalmi akadályokat ugyanis elsősorban a hófúvások okozzák. A for-  
galom szempontjából elsőrendű fontosságú tehát, hogy minél több hóvédő erdősávot  
létesítsünk, mert azok az utakon okozott hótörzslaszok kialakulása ellen védelmet nyúj-  
tanak. Általuk több, mint tízmillió forint hőeltakarítási költség, ennek háromszorosa a for-  
galomkiesésből származó hátráltatási költség, ami megtakarítható egy hófúvási pe-  
riódus alatt. A környező mezőgazdasági területekre gyakorolt hatása messze felülmúlja  
a telepítésével járó költségeket és az általa okozott termés kiesés értékét.

A közutak korszerű fásítása a balesetmentes forgalom biztosításának egyik legfon-  
tosabb feladata. Ezért az ezzel fárado dolgozók részére a társadalom minden rétegének  
mind anyagi, mind erkölcsi támogatását biztosítani kell.

## **VARGA IMRE: A Balatonkörnyék természetvédelmi kérdéseiről**

Az erdők többoldalú hasznosításának fogalomkörébe tartozik az erdőben található  
ritka természeti értékek és a különösen szép tájképi részletek megóvása, fenntartása is,  
azaz a természetvédelem jelentős része. Az erdő természeti körülményeit kevésbé za-  
varta meg az ember beavatkozása, és így sok olyan természeti érték maradt fenn a fák  
védelmében, amely kívül a fákon kívül többnyire régen elpusztult. Számos, ma már  
ritka növény- és állatfaj, geológiai érték stb. köszönheti létét, elsősorban a környező  
erdők védő hatásának.

Nem véletlen tehát, hogy Magyarországon éppen az Országos Erdészeti Egyesület  
volt a ritka természeti értékek intézményes megóvása gondolatának egyik kezdeménye-  
zője századunk elején, és több évtizeden át egyik legaktívabb harcosa maradt a termé-  
szetvédelem gondolatának.

Egyesületünk e régebbi ténykedésének hatásos megújulását jelenti az, hogy az erdők  
közjóléti szerepével foglalkozó szakosztály révén első ízben került ez a kérdés is a vándor-  
gyűlés napirendjére.

Házigazdánk, a Keszthelyi Erdőgazdaság területén a természetvédelmi kérdések fo-  
kozott hangsúllyal jelentkeznek. A Balaton északi partvidéke különösen gazdag termé-  
szeti ritkaságokban, és szép tájképi részletekben. Az utóbbi időben a Keszthelyi Erdő-  
gazdaság a Balaton teljes északi partjának erdőszgazdája lett. Így kerekén 1000 hektár  
természetvédelmi területtel rendelkezik, és az Erdőgazdaság körzetében található hazánk  
mindkét jelenlegi tájvédelmi körzete is (Tihany-félsziget, Badacsonyhegy), és a Kis-  
balaton hatalmas területű védett vízvilága. Az összes erdőgazdaságok közül a Keszthe-  
lyinek van legszerteágazóbb és legnagyobb természetvédelmi feladata. Külön megnehe-  
zíti az Erdőgazdaság helyzetét, hogy e kényes munkát az ország idegenforgalmilag leg-  
exponáltabb területén, a Balatonkörnyékén végzi. Örömmel állapítható meg, hogy álta-  
lános megelégedést vált ki e munkájával.

Engedjék meg, hogy ez alkalommal mondjunk nyilvános köszönetet a volt Balaton-  
felvidéki Erdőgazdaság dolgozóinak, akik a Balaton északi partvidékének értékes ter-  
mészetvédelmi területeit eddig kezelték.

A természetvédelem Balaton-környéki erdészeti problémáinak részletes ismertetése  
során idő hiányában csak a tájvédelmi körzetekről nyújtható rövid tájékoztatás.

**Tihany-félsziget:** 1952-ben lett tájvédelmi körzetté nyilvánítva, rajta 8 szigorúan  
vett természetvédelmi területtel. A félsziget erdeit parkerdő gyanánt kezelik. Most ké-  
szül az egész félsziget részletes rendezési terve, amelyben jelentős szerep jut a tájfé-  
lő



tásnak is. A Magyar Tudományos Akadémia Földrajztudományi Intézete már elvégezte a talajvizsgálatokat.

**Badacsonyhegy:** a ritka tájképi értéket képező hegy bányászat okozta sebeinek begyógyítására alapos erdészeti munka folyik. Erről részletes tájékoztatást nyújt az OEE helyi csoportjának közgyűlési ismertető füzet.

Maga a Badacsonyhegy megvédése a hazai természetvédelem fejlődésének és nehézségeinek tipikus példája. Századunk eleje óta követelték a tudomány és természetbarát körök a pusztító bányászás betiltását. A magántulajdoni viszonyok azonban nem tették lehetővé a védelmet. Csak a társadalmi rend gyökeres átalakítása és az állami tulajdonba vétel teremthette meg a badacsonyi bányászat betiltásának, illetve a bazaltbányászás máshová való helyezésének feltételeit, és végül 1965-ben tájvédelmi körzettel lett nyilvánítva ez az erdőborította és szőlőskertekkel övezett vulkánikus hegyünk. A Zalaegerszegi Erdőrendezőség most készíti a természetvédelmi célokat szolgáló badacsonyi erdők új üzemtervét.

Egyesületünk e régebbi ténykedésének hatásos megújulását jelenti az, hogy az erdők közjóléti szerepével foglalkozó szakosztály révén első ízben került ez a kérdés is a vándorgyűlés napirendjére.

## GHIMESSY LÁSZLÓ: Talajvédő fásítások — vízmósások kötése

Az erdő talajvédelmi hatásának itt a Balaton mellett különös jelentőséget ad az, hogy a talaj további pusztulását nemcsak meg kell akadályozni, hanem az, hogy a tavat feltöltő szedimentációs anyagokat, azok mennyiségét mindenképpen csökkentenünk kell. A Balaton átlagos, mintegy 3 méter körüli vízmélységével alig alkalmas nagyobb hordaléktömegek befogadására. Döntően fontos nagyobb esőzések esetén a környező hegyekből lefolyó vizek hordaléktartalmának kiszűrése.

A legújabb vizügyi kutatások részletesen foglalkoznak a tó feltöltődésének ütemével. Eszerint a tóban évenként mintegy 500 ezer tonna iszap lerakódásával kell számolni. Eből mintegy 150 ezer tonna a tóban képződő szerves anyag, a Zala folyó mintegy 20—30 ezer tonna lebegtetett hordalékot visz be a tóba, a partok elmosásából további 25—30 ezer tonna mennyiségű talaj kerül a tóba. A hulló por és a tó vizéből kicsapódó tavimész mennyiségére pontos adataink nincsenek. A patakokból bejutó hordalék mennyiség a fentiek alapján mintegy 200—250 ezer tonna mennyiségre tehető. Ennek legnagyobb része a tó melletti hegyek termőtalajából a lejtőket felszabdáló vízmósásokból kerül ki. Évtizedek alatt ez többmillió m<sup>3</sup> iszap mennyiséget jelent, ami már mérhető fenékszint emelkedést okoz. Az iszapfelhalmozódás mennyiségét minden tőlünk telhető eszközzel meg kell akadályozni. A hordalék elsősorban a patakok vízgyűjtő területének legerodáltabb részeiből kerül ki.

Jellemző az Eger pataknak balatonfelvidéki vízgyűjtője eróziós viszonyainak áttekintése: a termőtalaj 70%-ánál nagyobb része lepusztult a terület 22,7%-áról, 30—70%-a 13%-áról és 30%-ig pusztult le 97%-ról.

Ezzel kapcsolatban meg kell jegyezni, hogy az erősen erodált területek minden km<sup>2</sup>-ről évenkénti átlagban legalább 800 tonna talajt visz el a víz.

Gyümölcs és szőlőtelepítéssel gazdaságosan hasznosítható a 25—40%-os lejtő. Ennél meredekebb területeket erdősíteni kell. Az erdő talajvédelmi jelentőségét először az erdészet ismerte fel 1923-tól 1960-ig 394 ha, 1960-tól máig 309 ha-on; összesen 703 ha erdősítés létesült.

A talajvédelem érdekében az Országos Vízgazdálkodási Keretternv 2240 ha erdősítést irányoz elő. Fásításainkkal, erdősítéseinkkel közvetlen kapcsolódni kell a mezőgazdasági területek talajvédelmi rendezéséhez. E rendezések során a tervezők arra törek-szenek, hogy a rendezés után az évi talajvesztés ne haladja meg tápanyagvesztés-gben azt a mennyiséget, melyet gazdaságosan pótolni tudnak. Ezek a területeken ezt mintegy 15 tonna/év/ha-ban állapították meg. Ezt az értéket a táblák rétegvonal irányú elhelyezésével, művelésével, azok növényfedettségének megválasztásával a táblák szélességének megkötésével végsősoron sáncolással, teraszírozással, műtárgyak építésével lehet elérni.

A talaj kimosása mindig ott kezdődik meg, ahol a víz energiatartalma, elsodró ereje nagyobb mint a talaj részecskéket összetartó erő. A vízmósások kiindulásának a helye mindig egy-egy olyan pont, ahol a különböző irányból lefutó vizek árhullámjai összetalálkoznak, azok energia tartalma ugrásszerűen megnő és meghaladja a talaj ellenálló képességét. Mindebből már logikusan következik az, hogyha az erdősítéssel a lombkoronával, a talajra jutó csapadék kinetikai energiatartalmát felfogjuk, a padkázással a víznek egy jó részét visszatartjuk, a túlfolyó víz sebességét nem engedjük megnövekedni és ezzel a